

АХБОРОТ-ТАҲЛИЛ ИШИНИНГ АСОСИЙ ТАМОЙИЛЛАРИ ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИДАГИ АҲАМИЯТИ

Каримов Бурхониiddин Ботир ўгли

ИИВ Академияси кундузги таълим “Тошкилий штаб фаолияти”

мутахассислиги бўйича таълим олаётган

3-ўқув курси 329-гуруҳ курсанти

АННОТАЦИЯ

Ушбу мақолада тадқиқот мавзусининг долзарблиги, Ички ишлар органларидаги ахборот-таҳлил ишининг асосий тамойилларининг ичи ишлар органлари фаолиятидаги аҳамияти бўйича тушунчалар, ахборот-таҳлил ишининг бугунги кундаги ҳолати ва амалга оширишнинг ўзига хос хусусиятлари. Бундан ташқари ахборот-таҳлил ишини ташкил этиш доирасидаги нормаларнинг амалиёт таҳлили ҳамда ушбу фаолият доирасида юритиладиган ҳужжатлар, ушбу фаолиятдаги муаммо ва камчиликлар, шунингдек, айрим турдаги мавжуд муаммо ва камчиликларни бартараф этиш бўйича бир катор таклифлар. Ахборот-таҳлил ишининг бошқа хорижий давлатларнинг илғор хорижий тажрибаси ҳамда миллий қонунчилигимиздан фарқли ва ўхшаш томонлари, шунингдек, юқорида келтириб ўтилган жиҳатлари фойдаланган ҳолда ушбу фаолиятни такомиллаштириш йўналишлари ёритиб ўтилган.

Калит сўзлар: таҳлил, ахборот, статистика, тамойил, ахборот-таҳлил иши, ахборот алмашинуви, ахборот-таҳлил ишида идоралараро ҳамкорлик, ички ишлар органларида ахборот-таҳлил иши тамойиллари аҳамияти

ИНФОРМАЦИЯ-АНАЛИЗ ОСНОВНЫХ ВНУТРЕННИХ ТЕНДЕНЦИЙ В ЗНАЧИМЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

АННОТАЦИЯ

В данной статье раскрываются актуальность темы исследования, понятия о значении основных принципов информационно-аналитической работы в органах внутренних дел в деятельности органов внутренних дел, современном состоянии информационно-аналитической работы и особенности его реализации. Кроме того, оперативный анализ норм в рамках организации информационно-аналитической работы и документов, осуществляемых в

рамках этой деятельности, выявлены проблемы и недостатки этой деятельности, а также некоторые существующие проблемы.

и ряд предложений по устранению недостатков. Выделены разные и схожие стороны информационно-аналитической работы других стран и разные и схожие аспекты из нашего национального законодательства, а также направления совершенствования этой деятельности с использованием вышеуказанных аспектов.

Ключевые слова: анализ, информация, статистика, тенденции, информационно-аналитическая работа, обмен информацией, межведомственное сотрудничество в информационно-аналитической работе, значение принципов разведывательной работы в органах внутренних дел

Мустақиллик йилларида амалга оширилган ислохотлар суд-ҳуқуқ соҳасини демократлаштириш ва эркинлаштиришга, фуқароларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасидаги роли ва аҳамиятини оширишга замин яратди. Республикада олиб борилаётган жиноятчиликка қарши курашиш сиёсатида ҳуқуқбузарликлар профилактикасининг ўрни ва роли сезиларли даражада ошди. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг фаолият мазмуни бутунлай ўзгарди. «Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашишнинг мутлақо янги тизими яратилди. Фақат жазолаш билан қўрқитиб, ҳуқуқбузарликларнинг оқибати билан курашиш эмас, балки ноқонуний ҳаракатлар содир этилишининг барвақт олдини олиш энг долзарб вазифага айланди»¹.

Бугунги кунда мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар жараёнида Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар органларини янада халқчил тузилмага айлантириш жараёнида 2016 йил 16 сентябрдаги “Ички ишлар органлари тўғрисида” ги қонуни, 2018 йил 23 августдаги “Ички ишлар органлари бошқарув, назорат ва шахсий таркиб билан ишлашнинг самарали тизимини жорий этиш бўйича чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-3919 сонли Қарори, 2017 йил 12 апрельдаги “Ички ишлар органлари фаолиятини янада такомиллаштиришга доир ташкилий чора-тадбирлари тўғрисида”ги Президент қарори натижасида Ички ишлар вазирлиги таркибида ахборот-тахлил

¹Мирзиёев Ш.М. Конституция – эркин ва фаровон ҳаётимиз, мамлакатимизни янада тараққий эттиришнинг мустақкам пойдеворидир. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 25 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маърузаси // Халқ сўзи. – 2017. – 8 дек.

фаолиятини янада такомиллаштириш мақсадида Ташкилий департамент ташкил қилинди, унинг таркибий тузилиши функция ва вазифалари, ҳуқуқий асослари айниқса, Ички ишлар вазирлиги Ташкилий департаментининг бошқарув ва ахборот-таҳлил фаолияти замон талаблари даражасига жавоб берадиган даражада шакиллантирилди. Бу эса ўз навбатида ички ишлар органларини рўли ва мавқеини кўтариш, жиноятчиликка қарши кураш ва уни олдини олишда жамоатчилик ва аҳоли билан бўладиган алоқасини мустахкамлаш имконини берди.

Ички ишлар органлари ахборот-таҳлил фаолияти турли босқичлардан иборат бўлиб; мураккаб жараёнларни ташкил этади. Маълумки ;ички ишлар органлари ахборот-таҳлил фаолияти шу жараёнларда кўплаб йўналиш ва гуруҳий фаолиятларни ташкил этиб; уларнинг ҳар бирини амалга ошириш учун алоҳида қоидаларни ўз ичига олиши талаб этилди. Ушбу ҳолларда эса келтирилгин қоидаларни ҳам муайян гуруҳларга ажратиш мумкин ҳисобланади. Масалан;

- ички ишлар органларини ахборот билан таъминлашни ташкил қилишнинг асосий тамойиллари;

- ички ишлар органларининг ташкилий ва таҳлилий фаолиятида меҳнатни илмий ташкил қилишнинг асосий тамойиллари.

Ҳозирги вақтда ички ишлар органларида бошқарув жараёнини ахборот билан таъминлашни ташкил қилишнинг бир қатор энг умумий тамойиллари ишлаб чиқилган. Ушбу тамойиллардан нафақат бошқарувнинг иқтисодий тизимларида; балки ижтимоий бошқарув; чунончи; ички ишлар органларини бошқариш соҳаларида ҳам фойдаланиш мумкин. Мазкур тамойилларнинг барчаси асосан бошқарув тизимини ташкил қилишга қўйиладиган талаблардан келиб чиқади.

Масалан; бошқарувнинг мақбуллиги; узлуксизлиги ва оперативлиги талаби уларни ахборот билан таъминлаш тизимларини ташкил қилишга ҳам худди шундай талаблар қўяди. Вазифа ахборот тизими бошқарув тизимини ушбу тизим ўз зиммасига юклатилган бошқарув вазифаларини бажариши ҳамда бошқарув муаммоларини ҳал қилишда иложи борича юксак даражада ахборот билан таъминлаш функциясини бажаришидан иборатдир.

Бошқарув вазифаларига мувофиқ келувчи тизимнинг бошқарув объектлари ва ташқи муҳитнинг ҳолатига оид маълумотлар билан таъминланишига қўйидаги тамойилларга асосланадиган бир қатор ташкилий чоралар орқали эришилади: ахборот алмашуви жараёнларининг жадаллашуви;

ахборот билан таъминлашнинг ягоналиги (умумийлиги); функционаллиги; ахборот билан таъминлашнинг мақбуллиги ва интеграцияси; шунингдек бериладиган маълумотларнинг оперативлиги ва ишончлилигини таъминловчи; сифати ва мазмунини яхшиловчи бошқа бир қатор техник ва ташкилий тадбирлар.

Ички ишлар органларини ахборот билан таъминлашни ташкил қилишнинг асосий тамойилларини эса қуйидагилар ташкил этади;

- ахборот алмашуви жараёнларини жадаллаштириш;
- ахборот таъминотининг бирлиги (умумийлиги) тамойили;
- ахборот билан таъминлашни ташкил қилишнинг функционал тамойили;
- ахборот билан таъминлашнинг мақбуллиги тамойили.

Бундан ташқари; бутун орган миқёсида ахборот тизимларини марказлаштириш ва бирлаштириш ҳамда криминологик; оператив қидирув; маълумот ва ёрдамчи ахборотнинг ягона комплексини яратиш ички ишлар органларининг жиноятларнинг олдини олиш; оператив қидирув; маъмурий-юрисдикцион ва жиноят-процессуал фаолиятининг самарадорлигини анча оширишга имкон беради.

Ахборот билан таъминлашни такомиллаштиришнинг яна бир йўналишини фойдаланиладиган хужжатларни иложи борича стандартлаштириш ва бирхиллаштириш ташкил қилади. Бу; биринчи навбатда; ҳисобот ва сўров-жавоб хужжатларига тааллуқлидир. Мазкур ишларни амалга ошириш муайян даражада хужжатлар хилма-хиллигини камайтиришга; уларни тайёрлаш жараёнини тезлаштиришга; тушуниш (идрок этиш) даражасини кўтаришга; шунингдек уларни беришда «формулани кодлаштириш» усулидан фойдаланишга; яъни муайян кетма-кетликда жойлашган кўрсаткичларнинг фақат шартли белгисини беришга имкон беради. Юқорида кўрсатилган масалаларнинг кўпчилиги янада чуқурроқ назарий ва эмпирик тадқиқотлар ўтказишни талаб этади. Кибернетика ғояларидан умуман ички ишлар органларини бошқаришни ташкил қилишда ҳам; айниқса уларни ахборот билан таъминлашни ташкил қилиш масалаларида ҳам кенг фойдаланиш мақсадга мувофиқ ва самарали бўлади.

ХУЛОСА

Ушбу мақолада ички ишлар органларида ахборот-таҳлил фаолияти асосий тамойилларининг аҳамиятига бағишланган илмий тадқиқоти натижалари унда таҳлил этилган масалаларнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолда илмий

назарий хулосалар, қонунчиликни такомиллаштириш бўйича таклифлар ва ваколатли органларнинг жамоат тартиби ва хавфсизлигини таъминлаш фаолияти самарадорлигини ошириш бўйича бир қанча таклифлар келириб ўтилган.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

Ўзбекистон Республикасининг Конституцияси. – Т.: Ўзбекистон, 2017. – 76 б.

Ўзбекистон Республикаси Кодекслари. Расмий нашр. – Тошкент: Адолат, 2017. – 1056 б.

Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Т., «Ўзбекистон», 2016. – 56 б.

Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. – Т., «Ўзбекистон», 2017. – 48 б.

Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги – инсон мафаатларини таъминлашнинг муҳим омилidir. – Халқ сўзи. – Т., 2017. – 8 янв.

Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қаттиқ тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қонидаси бўлиши керак / Ш.М.Мирзаев; – Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2017.

Мирзиёев Ш.М. Инсон манфаатларини таъминлаш учун аввало унинг ҳуқуқ ва эркинликлари, осуда ва фаровон ҳаёти ҳимоя қилинмоғи керак Халқ сўзи. – Т., 2017. – 10 фев.

Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қураамиз. – Тошкент: «Ўзбекистон» НМИУ, 2017.

“Ички ишлар органлари тўғрисида”ги ЎРҚ-407 сонли қонуни

Ички ишлар органларида бошқарув ва ахборот-таҳлил фаолияти асослари: Дарслик / И. Исмаилов, Д.С.Мухамадалиев, Э.У. Азизов; масъул муҳаррир Б.А. Матлюбов. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, 2019. – 616 б.